

Krajská botanická zahrada Karlovarského kraje

Stav hlavní sbírkové části v dubnu 2007

Stav hlavní sbírkové části v květnu 2018

Zpracoval: Ing. Martin Lipa v Ostrově 29.5. 2018

Ekologické centrum Meluzína - Regionální centrum Asociace Brontosaura

Brigádnická 710/2, 363 01 Ostrov IČ: 49752065

GSM: +420777086620

e-mail: ec.meluzina@volny.cz

DIČ: CZ 49752065

www.meluzina.info/

Ekologické centrum
Meluzína RC AB

Krajská botanická zahrada

Co to bude

- technologické centrum
- místo praktické výuky
- živé muzeum v přírodě
- příjemné místo k pobytu
- odborné pracoviště, které veřejnost bude sledovat v přímém přenosu

Pro koho a jak bude pracovat

- **pro starosty, místostarosty, zaměstnance samospráv**
 - workshopy, semináře, vzorové instalace
 - individuální poradenství
 - vysvětlit co si pohlídat při veřejných zakázkách
- **pro zemědělce, lesníky, zahradníky**
 - praktický výcvik, výstavy, předváděcí akce
 - demonstrační plochy
- **pro zahrádkáře a myslivce**
 - napovědět kdy co a jak vysadit
 - ukázat jak to ochránit
 - místo kde si praktici mohou vyměnit zkušenosti
- **pro žáky a učitele**
 - přírodní učebnice Karlovarského kraje
- **pro seniory**
 - odpovídat na otázky, na které zatím nebyl čas
- **pro úřad Karlovarského kraje**
 - zázemí pro hodnocení projektů do grantových schémat
- **pro všechny, kteří musí řešit otázky životního prostředí**
- **pro všechny, kteří chtějí řešit otázky životního prostředí**

Proč

- **zastavit odliv mladých lidí z regionu --> nabídnout jim prostor k realizaci a vzdělání**
 - vytvořit pracoviště pro praxe VŠ a SŠ i z ostatních regionů
 - vytvořit důvod pro exkursi do Karlovarského kraje pro celý zbytek republiky
- **velká příležitost viditelně podat ruku všem obyvatelům Karlovarského kraje**
 - místo pro celoživotní dobrovolné vzdělávání (brigády teenagerů, semináře pro dospělé a seniory)
 - pozitivními příklady zlepšovat péči o krajinu a životní prostředí
- **zlepšit hospodaření s finančními prostředky**
 - upozorňovat na klíčové parametry při dozorování realizací
 - vzdělávat pro péči o výsledky projektů
 - propagovat účinné strategie pro regulaci invazních rostlin
- **protože v Karlovarském kraji nic takového není**
 - srovnatelně veliký Liberecký kraj: zoologická zahrada, botanická zahrada, pobytové středisko ekologické výchovy
 - čtvrtinový kraj Saský Erzgebirgskreis – pobytové středisko ekologické výchovy
 - Ústecký kraj – 3 zoologické zahrady a několik botanických zahrad
 - Plzeňský kraj – velká zoologická a botanická zahrada

Obsah

HISTORIE	4
POPIS ZAHRADY A NÁVAZNÝCH POZEMKŮ	4
Expozice zahrady	5
Vybavení pro další činnosti	5
Současný stav botanické zahrady a návazných pozemků	7
VYUŽITÍ ZAHRADY A NÁVAZNÝCH POZEMKŮ PRO KRAJSKOU BOTANICKOU ZAHRADU	8
Pravidelná činnost pro širokou veřejnost	8
Periodická činnost pro širokou veřejnost	8
Odborné činnosti	9
Vzdělávací činnosti	9
Zajištění uvedených činností v krátkodobém horizontu 3 let:	9
Zajištění uvedených činností ve střednědobém horizontu cca 5-7 let:	9
Přehled financování péče o pozemky v minulosti	10
FOTODOKUMENTACE STAVU - BOTANICKÁ ZAHRADA A SOUVISEJÍCÍ POZEMKY	11
Současné využití zahrady pro veřejnost	11
Semináře pro širokou a odbornou veřejnost	12
Současné využití zahrady pro praktickou výuku středoškoláků	13
Vybavení zahrady pro terénní výuku	14
Hlavní sbírkové části botanické zahrady	15
Ostrov biodiversity v urbanizovaném území	18
DOPROVODNÝ INFORMAČNÍ SYSTÉM	19
Instalace v zahradě	19
Internetová výběrová databáze	20
FOTODOKUMENTACE STAVU NÁVAZNÝCH POZEMKŮ	22
Registrovaný významný krajinný prvek Dalovické tůně	23
Genofondová plocha ovocných odrůd Karlovarského kraje	24
Druhově pestrá louka	26
PŘEHLEDNÁ SITUACE UVNITŘ BOTANICKÉ ZAHRADY.	28
PŘEHLEDNÁ SITUACE OKOLÍ BOTANICKÉ ZAHRADY.	29
HODNOCENÍ ZAHRADY INSPEKČNÍ NÁVŠTĚVOU UNIE BOTANICKÝCH ZAHRAD ČESKÉ REPUBLIKY	30

Historie

Botanická zahrada byla založena v roce 1966 při Střední zemědělsko-technické škole v Dalovicích (dále jen SZeŠ Dalovice). Byla zřízena především pro výukové účely zemědělské školy. Zakladatelem zahrady je Mgr. Eduard Kutscher, který na škole působil jako vychovatel a jehož koníčkem byla práce na zahradě. Celou zahradu navrhl a stal se i prvním zdejším zahradníkem. Pracoval zde do roku 1995. Hlavní sbírkovou část zahrady zpočátku tvořily, byliny středomořské květeny a rozsáhlá sbírka travin, kterou později botanická zahrada proslula i ve světě. V zahradě bylo ale také rozárium se třemi desítkami kultivarů, alpinetum, jezírko s okrasnými vodními druhy a sbírka dendrologická.

Od roku 1994 spolupracuje se SZeŠ Dalovice na vedení zahrady nevládní nezisková organizace Ekologické centrum Meluzína - Regionální centrum Asociace Brontosaura (dále jen EC Meluzína). Mimo technické údržby zahrady, vytváří také její odborný program a zajišťuje využívání k ekologické výchově pod širým nebem. Do roku 2001 zde EC Meluzína vedlo středisko ekologické výchovy s vlastní knihovnou a poradenskou činností pro veřejnost. Za celou dobu spolupráce se zahrada a přilehlé pozemky staly místem realizace desítek studentských projektů, samostatných prací i odborných seminářů.

Popis zahrady a návazných pozemků

Vlastní zahrada má rozlohu cca 1 ha a je registrovaným významným krajinným prvkem ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Karlovy Vary.

Pozemky se nachází v nadmořské výšce 400 m, průměrná roční teplota je 7°C a průměrný roční úhrn srážek činí 550–600 mm. Částečně se nachází na antropogenních půdách a větší část zahrady je rozložena na pseudoglejích pelických až kambizemích oglejených na těžších sedimentech limnického terciéru. Půdy jsou středně těžké až těžké, pouze ojediněle středně skeletovité, málo vodopropustné se sklonem k periodickému zamokření. Zahrada je zajímavě členitá výškovým rozdílem cca 10 m mezi nejvyšším a nejnižším bodem zahrady. Mikroklimaticky je část zahrady v mrazové kotlině. Zahrada má vlastní zdroj užitkové vody dostatečně vydatný pro potřebnou závlahu i údržbu všech jezírek v areálu zahrady.

Na vlastní zahradu navazuje registrovaný významný krajinný prvek Dalovické tůně, rybník o rozloze 0,4 ha, pole a louka vedené od roku 2001 v režimu ekologického zemědělství. Celý tento komplex pozemků o rozloze cca 10 ha, ohraničený tratí, průmyslovým areálem a silnicemi, tvoří širší zázemí zahrady. Veškeré zmíněné pozemky zahrady i navazujícího okolí jsou ve vlastnictví Karlovarského kraje.

Expozice zahrady

Hlavní sbírkovým tématem zahrady je regionální květena Karlovarského kraje (okresy Karlovy Vary, Sokolov, Cheb).

Jednotlivé biotopy jsou zastoupeny následujícím způsobem:

- druhy luk a pastvin (cca 180 taxonů bylin)
- lesní druhy (cca 25 taxonů bylin)
- mokřadní a vodní druhy (cca 55 taxonů bylin)
- druhy orné půdy (cca 30 taxonů plevelů)
- invazní a jinak zajímavé neofyty běžné v Karlovarském kraji (20 taxonů)
- kolekci zemědělských plodin (cca 50 taxonů)
- kolekce zelenin (cca 10 taxonů)

Dendrologická část botanické zahrady zahrnuje volné plochy kolem hlavní sbírkové části a jsou v ní zastoupeny tyto skupiny:

- nepůvodní okrasné dřeviny (cca 200 taxonů)
- autochtonní druhy pro území Karlovarského kraje (cca 20 taxonů)
- ovocné druhy (10 taxonů)

Volná místa jsou doplňována především autochtonními druhy tak, aby zde byly postupně zastoupeny všechny hlavní dřeviny ze zájmové oblasti.

Mimo těchto hlavních sbírkových částí je zahrada doplněna záhony okrasných letniček a trvalek jako ukázek jejich využití v zahradní tvorbě.

Vybavení pro další činnosti

Botanická zahrada je doplněna panely a exponáty s ekovýchovnou tematikou zaměřenou na následující témata:

- meteorologie
- systematika rostlin
- morfologie rostlin
- fyziologie rostlin
- hydrobiologie
- systém členovců

V zahradě je instalována automatická meteostanice, která je součástí sítě cca 70 podobných stanic rozmístěných v České a Slovenské republice. Aktuální data jsou dostupná na: <http://a.la-a.la/chart/chart.php?probe=11359318>, kde je také proklik na data z celé sítě. Datové řady pro potřeby ekologické výchovy jsou zasílány na vyžádání ve formátu .xls.

Zahradou protéká zatrubněná drobná vodoteč, která je vhodná k měření průtoků. Spolu s daty z meteorologické stanice dává možnost k praktickým cvičením z hydrologie.

V zahradě jsou dostupné vzorky hornin běžných v Karlovarském kraji, které jsou využitelné pro výuku geologie. EC Meluzína má zároveň k dispozici vybavení pro terénní pedologické praktikum.

Jsou zde dva přístřešky s pracovními stoly, ruční nářadí pro práci na zahradě pro praktickou výuku a terénní cvičení.

Pro sbírku autochtonní květeny byla zpracována internetová ekologická výběrová databáze rostlin dostupná na odkazu: <http://www.kvetena.info/>. Tyto stránky, spolu s: <http://www.meluzina.info/ekologicka-vychova/ev-programy-dalovice/> tvoří informační podporu pro botanickou zahradu.

V těsném sousedství zahrady je umístěna genofondová plocha starých odrůd ovocných dřevin čítající aktuálně 84 pozic obsazených odrůdami záchranných sortimentů hrušní, hruškojeřábu, jabloní, třešní, višní. Tyto odrůdy byly předmětem záchranných přenosů z volné krajiny, kde byly ohroženy vymizením. Později byly doplněny zajímavé odrůdy jeřábu, slivoní, broskvoní, rybízů, lísky a dřínu. Plocha byla založena v roce 1995 a je postupně budována až do současnosti. Většina stromů je již plodných a ovoce je pravidelně využíváno k výstavám, fotodokumentaci a další propagaci záchrany regionálního genofundu ovocných dřevin.

Komplex zahrady a okolních pozemků je místem pro odbornou výuku spojených s tvorbou a ochranou krajiny pro další střední školy ale i odborné krátkodobé kursy a semináře.

Areál zahrady i okolních pozemků je volně přístupný veřejnosti.

V zahradě a v okolním komplexu pozemku je dokladován výskyt a rozmnožování minimálně 5 druhů zvláště chráněných živočichů, z nichž nejceněnější je výskyt čolka velkého.

V roce 1996 byla zahrada využita k záchrannému přenosu kozince dánského z tehdy poslední známé lokality v Karlovarském kraji. Lokalita byla určena k zastavění a druh byl na území kraj vyhuben. Většina rostlin byla vysazena na náhradní lokality Větrný vrch a U hrušky. Část rostlin byla záložně umístěna do zahrady a je zde dosud pěstována.

Zahradu pravidelně navštěvují delegace ze zahraničí, především z německý ochrannářských organizací. Zatím nejvzdálenější návštěvníci byli ze Zabajkalského národního parku a delegace Katalánských ochránců.

Pro volnočasové aktivity je zde nově vybudované veřejně přístupné sportovní hřiště s umělým povrchem běžecké dráhy, fotbalového hřiště a jednoduchým vybavením pro cvičení pod širým nebem.

Současný stav botanické zahrady a návazných pozemků

Do konce vegetační sezóny 2018 je režim zahrady a okolních pozemků stabilizovaný.

Integrovaná střední škola Cheb (dále jen ISŠ Cheb) a EC Meluzína po vzájemné dohodě dále pokračují v údržbě a rozvoji celého komplexu.

ISŠ Cheb zajišťuje prostřednictvím odloučeného pracoviště zemědělské hospodaření na louce a poli, organizuje výuku na zahradě a poskytuje 1 sezónního zaměstnance pro výuku individuálních praxí i údržbu zahrady.

EC Meluzína zajišťuje 1 sezónního zaměstnance na částečný úvazek na údržbu zahrady.

Dále vede evidence sbírek, provádí fundrising a zajišťuje další rozvoj. V letním období, kdy neprobíhá praktická výuka, zajišťuje kompletní údržbu a ve VKP Dalovické tůně též sečení travních ploch, regulaci invazních rostlin (rukevník, bolševník, křídlatka) i výchovné zásahy v porostech dřevin. Komplexně zajišťuje péči o genofondovou plochu odrůd záchranných sortimentů včetně sadbového materiálu a záchranných přenosů.

V rámci činnosti EC Meluzína byla zahrada zapojena do výuky Střední umělecko průmyslové školy v Karlových Varech - studijní obor Ekolog. Na botanickou zahradu a genofondovou plochu starých odrůd navazují terénní průzkumy a mapovací projekty vedené v různých částech Karlovarského kraje za účasti regionálních znalců i odborníků z celé České republiky.

Široká veřejnost ráda navštěvuje areál zahrady a okolí je běžným cílem každodenních vycházek. Často se také informuje na problematiku pěstování různorodých rostlin.

EC Meluzína nadále považuje botanickou zahradu i s návazným okolím za natolik jedinečnou lokalitu v rámci Karlovarského kraje, že chce usilovat o uchování této zahrady a o její přeměnu na odborné pracoviště pro území Karlovarského kraje. Bude usilovat o členství v Unii botanických zahrad a o další rozvoj zahrady i přilehlých pozemků ve studijní území zaměřené na květenu Karlovarského kraje. Genofondovou plocha je aktuálně zařazována do systému on-farm konzervace v rámci Národního programu konzervace a využití genetických zdrojů rostlin (garantováno MZe ČR).

V prosinci roku 2017 došlo k neočekávanému zrušení SZeŠ Dalovice a škola byla převedena pod. Tím se systém, který bezvadně udržoval zahradu od roku 2008, zásadně změnil. Blízká budoucnost zahrady i navazujících pozemků je aktuálně nejasná. Spolu s ISŠ Cheb a našimi dalšími tradičními partnery chce stabilizovat výhled do budoucna a dát cennému území jasnou perspektivu.

Využití zahrady a návazných pozemků pro krajskou botanickou zahradu

Celý komplex pozemků je velmi vhodný k založení krajské botanické zahrady, která by plnila funkci krajského odborného centra pro tvorbu a ochranu krajiny v Karlovarském kraji.

Hlavní náplní by bylo představit široké veřejnosti unikátní hodnoty karlovarského kraje a zajistit přenos potřebných technologických znalostí do široké praxe. Taková odborné centrum Karlovarskému kraji urgentně chybí. Viditelnými příznaky jsou všudypřítomné příklady žalostné péče o dřeviny jak uprostřed měst, tak podél komunikací. Karlovarský kraj má specifický problém s masově rozšířenými invazními druhy. Další zvláštností je vysoký podíl rekultivovaných ploch po těžbě nerostných surovin.

Skrytou hrozbou je nekvalifikované používání přípravků na ochranu rostlin širokou veřejností. V Karlovarském kraji není pořádána jediná výstava zaměřená na zemědělství, lesnictví, rybářství a na péči o zahrady i krajinu.

Pravidelná činnost pro širokou veřejnost

- poradenská služba v zahradě (řez dřevin, kvalifikované použití zahradní chemie, poznávání plevelů, chorob a škůdců)
- volně přístupná zahrada a celý komplex pozemků vybavený informačním systémem
- v návštěvních hodinách průvodcovská služba
- zapojení do turistické infrastruktury Karlovarského kraje

Periodická činnost pro širokou veřejnost

- jarní den pro krajinu
- podzimní den pro krajinu
- odborné praktické semináře zaměřené na získání dovedností
- pomoc se zajištěním speciálního sadbového materiálu
- přednášky odborníků z celé České republiky

Odborné činnosti

- zajištění záchranných přenosů rostlin v rámci velkých investičních akcí (např. výstavba R6 na území Karlovarského kraje) a zajištění záložních ploch pro zvláště chráněné druhy
- záchrana regionálního genofondu ovocných odrůd a odrůd dalších hospodářských druhů (např. Doupovský oves)
- praktická realizace záchranných programů
- publikace odborných příruček

Vzdělávací činnosti

- zajištění praktické výuky potřebných manuálních a odborných dovedností
- terénní praktika pro předměty Biologie, Ekologie, Monitoring životního prostředí, Ekologie regionu, Pěstování rostlin, Zeměpis a řady dalších souvisejících

Zajištění uvedených činností v krátkodobém horizontu 3 let:

- založení příspěvkové organizace Botanická zahrada Karlovarského kraje
- zajištění 4 kvalifikovaných zaměstnanců na plný úvazek pro péči o areál zahrady a přilehlých pozemků
- zpracování studie popřípadě projektové dokumentace zpřístupnění celého areálu veřejnosti a k dalším projektům pro střednědobý horizont

Zajištění uvedených činností ve střednědobém horizontu cca 5-7 let:

- rekonstrukci vily Chigirinski (bývalého internátu SZeŠ) na sociální zázemí pro návštěvníky i obsluhu zahrady a prostor pro odbornou činnost
- úprava vodních ploch a vodoteče v severní části areálu (odbahnění, regulace orobince)
- vybudování návštěvnické infrastruktury na přilehlých pozemcích (vedení nezpevněných cest, informační systém)
- terénní úpravy ve VKP Dalovické tůně
- asanace prostoru bývalých tenisových kurtů a jeho připojení k zahradě

Přehled financování péče o pozemky v minulosti

Základní model financování byl rozdělen následujícím způsobem:

- SZeŠ hradila základní provoz a údržbu
- EC Meluzína RCAB získávalo a umísťovalo prostředky na rozvoj zahrady
- EC Meluzína z vlastních prostředků hradilo osobní náklady na sezónního pracovníka v objemu 50 000-200 000,- dle rozsahu práce pracovníka.

Objem osobních prostředků narůstal od roku 2007 a již v letech 2010-2017 pokrýval pravidelnou přítomnost 1 pracovníka dva dny v týdnu v období od března do listopadu. Následující tabulka uvádí objem prostředků na rozvoj botanické zahrady v letech 2008-2017 a shrnuje prostředky umístěné prostřednictvím EC Meluzína RCAB.

dosud	celkem 2008-2017		1 644 516 Kč
z toho	Karlovarský kraj celkem 2008-2017	KK	770 940 Kč
z toho	EC Meluzína RCAB celkem 2008-2017	EC Meluzína	525 076 Kč
z toho	ČSOP 2008-2017	ČSOP	258 500 Kč
z toho	Ostatní příspěvky 2008-2017	ČSOP	90 000 Kč

Další rozvojové prostředky pocházely z Magistrátu města Karlovy Vary a v letech 2008-2017 se jednalo o cca 250000,-Kč. Tyto prostředky byly alokovány přímo SZeŠ Dalovice. V letech 1998 - 2000 zde bylo umístěno též cca 500.000,- z fondu PHARE CBC prostřednictvím Česko-Saského projektu Oživení místních odrůd ovoce a cca 95000,- Nadace Partnerství v projektu Stezka k přírodě.

Od roku 1994-2007 zde bylo ročně umísťovány drobné granty v celkové hodnotě 20.000,- - 50.000,- Kč ročně z prostředků mnoha nestátních nadací (EPCE, OSF, NROS a další), darů soukromých subjektů, Okresního úřadu Karlovy Vary a Úřadu města Karlovy Vary. Tyto prostředky financovaly výkon civilních služeb postupně celkem 5 osob, postupnou rekonstrukci zahrady, likvidaci černých skládek, studentské projekty a kampaně Ekoimpuls.

Ve VKP Dalovické tůně byla provedena asanace staré ekologické zátěže. V hodnotě několika desítek milionů byly odstraněny ropné produkty a upraven vodní režim tůní. Celkově lze říci, že se dařilo zapojovat také externí zdroje do financování celého území. Mimo zdrojů vytvořených vlastní hospodářskou činností se jednalo o prostředky Karlovarského kraje, Města Karlovy Vary, Českého svazu ochránců přírody a dary soukromých subjektů. Díky této vzájemné spolupráci byla postupně budována sbírka květeny Karlovarského kraje, prováděny rekonstrukce vodních ploch a dalšího vybavení zahrady i běžná údržba. Zahrada i okolní pozemky jsou aktuálně ve velmi dobrém stavu.

Fotodokumentace stavu - botanická zahrada a související pozemky

Současné využití zahrady pro veřejnost

Obnovená tůňka se stala oblíbeným odpočinkovým místem

Zahrada je populární u všech věkových kategorií.

Semináře pro širokou a odbornou veřejnost

V zahradě i v na přilehlých plochách jsou pořádány semináře a workshopy zaměřené na tvorbu a ochranu krajiny.

Velmi populární jsou praktické semináře k řezu velkých ovocných stromů, které probíhají na přilehlých genofondových plochách ovocných dřevin.

Současné využití zahrady pro praktickou výuku středoškoláků

V průběhu školního roku je péče o zahradu zajištěna praktickou výukou oboru Agropodnikání.

Rekonstrukce tůň v červnu 2016 byla využita pro praktickou výuku v zakládání drobných mokřadů spojenou se získáním potřebných dovedností.

Vybavení zahrady pro terénní výuku

Zahrada je vybavena i pro výuku některých zeměpisných témat, regionální geologie a pedologie.

Vybavení je používáno i pro odborná praktika.

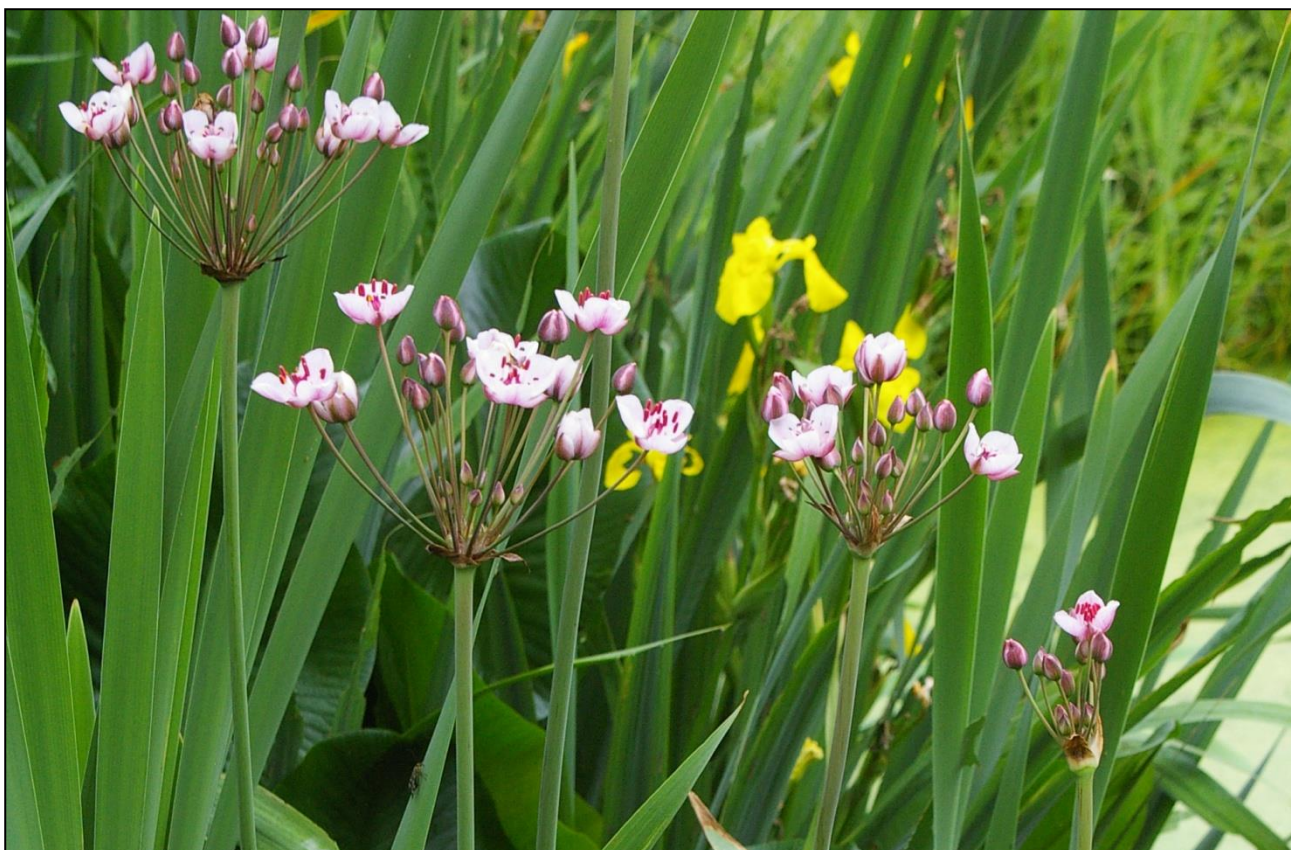
Hlavní sbírkové části botanické zahrady

Sbírka luční květeny Karlovarského kraje.

Ve sbírce luční květeny Karlovarského kraje je aktuálně k dispozici několik desítek ploch schopných poskytovat osivo lučních druhů. Kozinec dánský ze zaniklé lokality v Ostrově.

Také regionální flóra mokřadů je zastoupena několika desítkami druhů. (šmel okoličnatý vzácnější druh vyžadující další pozornost)

Část zahrady věnovaná okrasným nepůvodním druhům

Základní kolekce polních plodin. V pozadí tabule představující hydrobiologii stojatých vod u zahradního jezírka.

Hlavní tíha péče o zdrojové plochy v letním období spočívá na dobrovolnících z EC Meluzína RCAB.

Ostrov biodiversity v urbanizovaném území

Botanická zahrada v Dalovicích poskytuje útočiště i mnoha živočišným druhům.

Část zahrady je sečena pouze jednou ročně, aby poskytla vhodný biotop pro druhy bezobratlých vázané na bylinné patro.

Doprovodný informační systém

Instalace v zahradě

Popisky pro dřeviny obsahují základní ekologické a sadovnické údaje.

Popisky bylin a travin mají odkaz do internetové databáze květeny Karlovarského kraje

Internetová výběrová databáze

Nové popisky pro byliny jsou vybavené také QR kódy pro přímé připojení do výběrové databáze na www.kvetena.info/

Květena Karlovarského kraje - výběrová kritéria

Výběrová kritéria

Vlastnosti

Kvetení

Výběr oblasti výskytu

Uživatelské prostředí vlastní databáze – dialog pro výběrová kritéria

Vybrané rostliny Karlovarska

Oměj zahradní

Aconitum x cammarum

Čeleď: Čemeřovité Helleboraceae Řád: Prýskýřníkotvaré Ranunculales

Biologie: vytrvalá Doba kvetení: VII - VIII. Rozšíření: Poohří, Doupské hory, Tepelsko, Žutsko

Biotop: pěstovaná podhorské pásma, horské pásma

Význam: * jedovatá

Botanická zahrada SZeŠ Dalovice: ANO

Uživatelské prostředí vlastní databáze – příklad vybraného druhu.

U stromů starých odrůd jsou rozmístěny popisky s odkazem do výběrových databází odrůd a ploch.

Genofondové plochy starých odrůd

Pozice genofondové plochy:

- 001 - jablň Větrné ploché
- 002 - neovocné klen
- 003 - jablň Krátkostopka krá
- 004 - jablň Krátkostopka krá
- 005 - jablň Ribstonské
- 006 - jablň Ribstonské

Najít v DE

Vybrat

⇒ +

studovat

Vyčistit

Dalovice

☐ Popis plochy

Pozici genofondové plochy, která vás zajímá, vyberete v seznamu genofondových pozic - pozice se označí na mapě, nebo kliknutím na značku na mapě - pozice se označí v seznamu.

Vybraná pozice je zobrazena v

[Návrat na plochy](#)

Hledat v Db odrůdy:

hrušně

☒ Všechny ☐ Vybrané

[Hledat v databázi](#)

Filtr podle:

Druhů

- ☒ Všechny druhy
- ☐ jablň
- ☐ hrušeň
- ☐ hruškojeřáb
- ☐ jeřáb
- ☐ třešeň
- ☐ višeň
- ☐ slivoň
- ☐ myrobalán
- ☐ meruňka
- ☐ broskvoň
- ☐ ořešák
- ☐ kaštanovník
- ☐ moruše
- ☐ jiné ovoce
- ☐ neovocná
- ☐ prázdné

Odrůdy

>> Vše <<

Záchranného sortimentu

>> Vše <<

Roku výsadby

>> Vše <<

Stavu stromu

>> Vše <<

Vyfiltrováno (označené křížkem):

Nefiltrováno: vybráno vše

Změnit mapu

Návštěvník má k dispozici dynamickou mapu rozmístění odrůd.

Archiv starých odrůd ovoce

Zpět na výběr

Nalezené odrůdy:
1

☒ původ
 ☒ plody
 ☒ sklizeň
 ☒ využití
 ☒ plodnost

☒ strom
 ☒ péče
 ☒ kvetení
 ☒ stanoviště
 ☒ půda

☒ náchylnost
 ☒ sortimenty
 ☒ dostupnost

Foto

☒ všechny
 ☐ vybrané
 ☐ žádné

☐ velké
 ☒ střední
 ☐ malé

Text

☒ tisknout
 ☐ netisknout

TISI

James Grieve

James Grieve

vyšlechtil J.Grieve

původ:
země: Skotsko
století: 19.st. 2/2
poznámka: semenáč odrůdy Pottovo

plody:
Barva převládající: oranžová
líčko: ano
rzivost: ne
velikost: velká
dužnina: středně tuhá
šťavnatost: suchá
kyselost: sladká
chut: dobrá
příchut: bez příchuti
tvar: kuželovitý
poznámka: lesklá a mastná slupka

sklizeň:
skupina odrůd: letní
sklizeň: září 1/2
odolnost otlakům: malá

Zobrazit genofondové

Existující popisy této odrůdy (PDF): Popisy ☐ Otevřít popis ve vlastním okně

Druhý QR kód vyvolá podrobné informace o odrůdě.

Hlavní je ale fyzický kontakt se stromem a jeho ovocem.

Fotodokumentace stavu návazných pozemků

Registrovaný významný krajinný prvek Dalovické tůně

Biotop mělkých tůní je cenný zvláště pro obojživelníky. Aktuálně je vhodné zastavit expanzi orobince.

Semenáčky bolševníku je nutné bodově regulovat 2x ročně. Zde jsou připraveny k letní aplikaci herbicidu obsekáním během letní seče. Autor: Martin Lípa

Genofondová plocha ovocných odrůd Karlovarského kraje

Péči o nové výsadby starých odrůd kompletně zajišťuje EC Meluzína. Výsadby jsou zvláště cenné tím že jsou zakládány postupně od roku 1995. Jejich vzdělávací potenciál je obrovský.

Míšeňské - velmi cenná odrůda prioritního záchranného sortimentu zachycená v této genofondové ploše.

Ovoce starých odrůd je pravidelně vystavováno v rámci lázeňského festivalu jablek v Mariánských lázních.

Komplex pozemků v těsné blízkosti botanické zahrady poskytuje dobrou základnu pro ukázky vhodných úprav zemědělské krajiny. Pravidelně zde hnízdí pochop rákosní - druh chráněný evropskou soustavou Natura 2000

Druhově pestrá louka

Hrachor trávolistý - ohrožený druh -v mnoha stovkách exemplářů na louce.

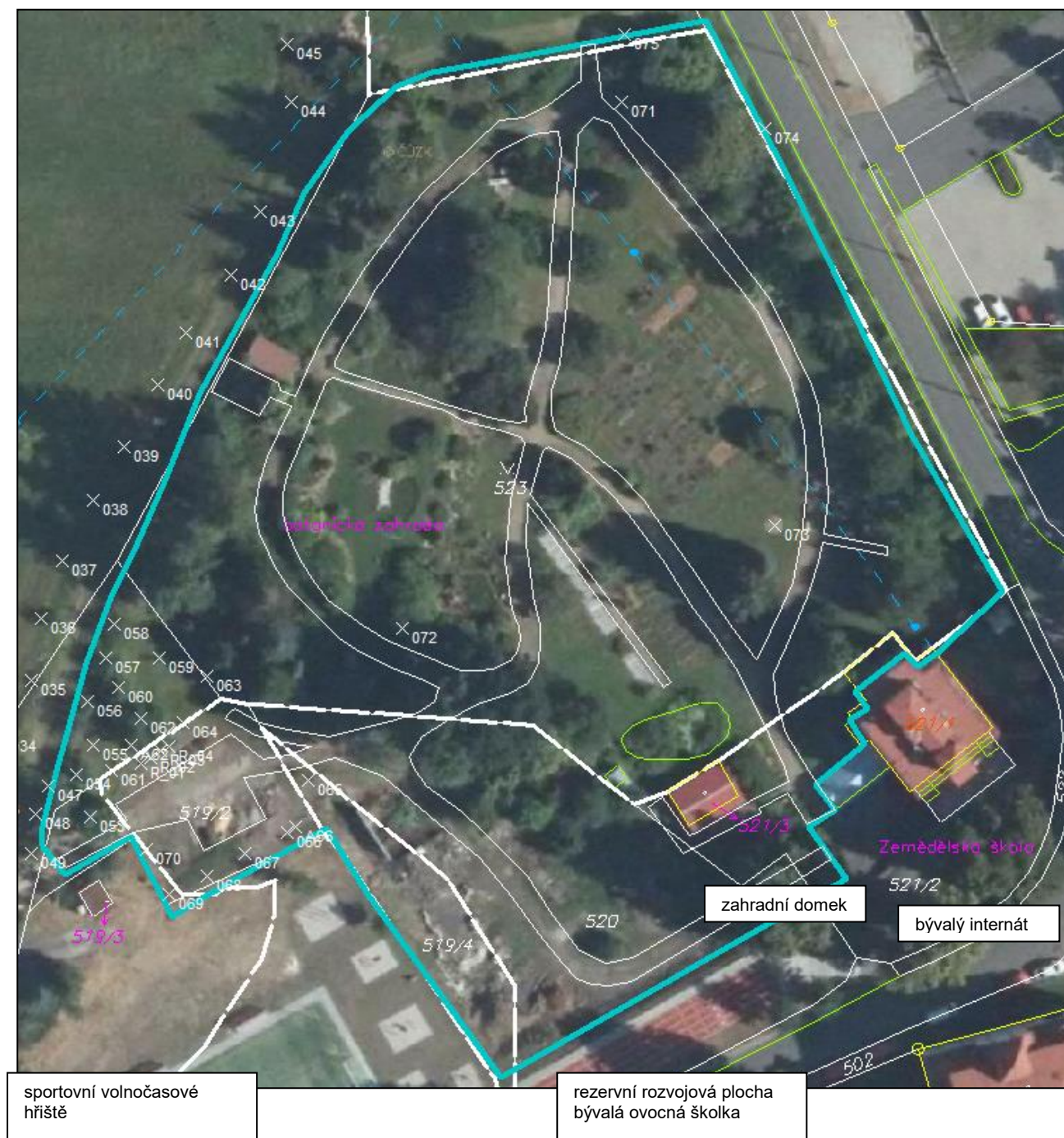

Vila Chigirinski do roku 1996 sloužila jako internát SZeŠ Dalovice. Je to architektonicky kvalitní objekt zralý na památkovou ochranu. Po rekonstrukci poskytne potřebné zázemí na práci s veřejností.

Provozní zázemí poskytuje malý zahradní domek.

Přehledná situace uvnitř botanické zahrady.

Školní botanická zahrada při Střední zemědělské škole v Dalovicích je registrovaným významným krajinným prvkem na parcele v katastrálním území Dalovice 627586.

p.p.č.	druh pozemku	Rozloha	LV	majitel
523	ostatní plocha	8396	13	Karlovarský kraj

Přehledná situace okolí botanické zahrady.

Registrovaný významný krajinný prvek Dalovické tůně

p.p.č.	druh pozemku	Rozloha	LV	majitel
525/1	ostatní plocha	15145	13	Karlovarský kraj
528	vodní plocha	628	13	Karlovarský kraj
529	vodní plocha	277	13	Karlovarský kraj
	Celkem m ²	16050		

Další pozemky pro komplexní řešení celého území :

p.p.č.	druh pozemku	Rozloha	LV	majitel
519/1	trvalý travní porost	22727	13	Karlovarský kraj
519/2	ostatní plocha	627	13	Karlovarský kraj
519/4	ostatní plocha	539	13	Karlovarský kraj
520	ostatní plocha	2198	13	Karlovarský kraj
521/1	ostatní plocha	1301	13	Karlovarský kraj
526	orná půda	39309	13	Karlovarský kraj
525/1	ostatní plocha	15145	13	Karlovarský kraj

Hodnocení zahrady inspekční návštěvou Unie botanických zahrad České republiky

Unie botanických zahrad České republiky
Nádvorní 134, 171 00 Praha 7 – Troja
Tel.: +420 234 148 111, fax: +420 233 542 629

V Průhonicích 23.3. 2018

Vážení,

Koncem roku 2017 jsem byl jako člen rady Unie botanických zahrad ČR požádán o zhodnocení stavu a významu Botanické zahrady v Dalovicích (odloučené pracoviště Integrované střední školy Cheb). Žádost zaslal Ing. Martin Lípa, statutární zástupce Ekologického centra Meluzína – Regionální centrum Asociace Brontosaura. EC Meluzína se po roce 2000 spolupodílí na údržbě zahrady. Vzhledem ke změně statutu Střední zemědělské školy vyjádřil obavy o další osud botanické zahrady. Botanická zahrada v Dalovicích není členem Unie botanických zahrad ČR, i když s některými českými botanickými zahradami dlouhodobě spolupracuje.

Žádost jsem přednesl dne 16. 1. 2018 na Valné hromadě Unie BZ ČR. Byl přijat návrh, aby zahrada byla zhodnocena obdobným způsobem, jako kdyby žádala o členství – tedy, že dva pracovníci z různých botanických zahrad navštíví botanickou zahradu v Dalovicích a vypracují posudek o stavu a významu zahrady, který dají k dispozici pro další jednání.

Botanickou zahradu jsem navštívil v sobotu 17.2. za přítomnosti Mgr. Vladimíra Zicha a Ing. Martina Lípy, kteří mě seznámili s expozicemi zahrady, pěstovanými rostlinami i plány dalšího možného rozvoje.

Botanická zahrada patří k menším botanickým zahradám (velikost kolem 1 ha), svým charakterem i náplní odpovídá většině botanických zahrad středních zemědělských a zahradnických škol, které vznikaly v šedesátých letech. Zahrada byla založena v roce 1966. Z původních výsadeb pocházejí kosterní dřeviny, z nichž některé jsou cenné jak botanicky tak i architektonicky (*Metasequoia glyptostroboides*).

Původní zaměření zahrady, kterým byly především kolekce exotických travin, se po roce 2000 změnilo. V současnosti se zahrada zaměřuje především na pěstování a prezentaci planých druhů rostlin Karlovarského kraje. Jednotlivé druhy jsou pěstovány na záhonech vždy na ploše 1 m², což se jeví jako dostačující k danému cíli. V současnosti sbírka regionální květeny Karlovarska čítá 250 druhů, do budoucna se počítá s jejím rozšířením o expozice květeny Doupovských hor (ve výstavbě) a expozici hadcové květeny (plánovaná). Expozice hadcové květeny s kriticky ohroženými druhy české flóry by byla z hlediska *ex situ* ochrany, mimo původní stanoviště, více než žádoucí.

Kromě zmíněné expozice se v zahradě nacházejí výsadby dřevin, především jehličnanů, které ji rozčleňují do jednotlivých samostatných celků, jako jsou menší vodní nádrže, vřesoviště a skalky. Je zde i prostor věnovaný zemědělským plodinám a krajovým odrudám ovocných dřevin.

Na zahradu navazují pozemky v majetku kraje, které jsou zemědělsky udržované a pozemky extenzivně udržované podél prameniště a vodoteče, které mají význam vzhledem k ekologické stabilitě krajiny a záchově kriticky ohrožených a ohrožených obojživelníků.

Na základě místního šetření konstatuji, že botanická zahrada v Dalovicích splňuje povinná kritéria členství v Unii botanických zahrad ČR. Splnění zpřesňujících kritérií (označení rostlin jmenovkami, funkční informační systém, udržování genofondu rostlin, vedení evidence rostlin, výchova a vzdělávání, řádná zahradnická praxe a zdravotní stav rostlin) by umožnilo zahradu přijmout mezi řádné členy. Zahrada je finančně podhodnocena a lze doufat, že v budoucnosti, buď přímým příspěvkem z rozpočtu školy či granty, získá prostředky na obnovu a dokončení infrastruktury a informačního systému. Také je třeba poukázat na chybějící značení v obci, přitom zahrada by se, kromě výuky studentů, mohla stát i významným turistickým cílem.

Rada Unie též dostala posudek, který hodnotí stav zahrady, od Ing. Jiří Šindeláře, vedoucího botanické zahrady v Bečově nad Teplou. V posudku se, mimo jiné, uvádí: *“Botanická zahrada v Dalovicích je velmi zajímavou a taxonomicky velmi hodnotnou sbírkovou zahradou malého plošného rozsahu. Zahrada má v současnosti zcela nezastupitelný význam v uchování kolekci květeny Karlovarska i vzhledem k ochraně přírody, rekultivacím a předpokládaným investičním akcím v kraji (dostavba D6, průmyslové zóny, povrchová těžba, apod.). Zahrada také může být ještě více zapojena do krajského systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty včetně užšího propojení s ostatními subjekty EVVO a zvláště pak s Bečovskou botanickou zahradou, která již spoluprací a vzájemnou komplementaritu deklarovala. Umístění zahrady v okrajové části statutárního města Karlovy Vary nese předpoklad, v případě rozvoje a samotného propagačního zviditelnění zahrady, vyšší návštěvnosti a zájmu jak odborníků, tak turistů.“*

Záchova genofondu *ex situ* představuje významný pilíř ochrany přírody. Je deklarovaný v Úmluvě o biologické rozmanitosti, kterou Česká republika přijala v roce 1993 i v dalších navazujících dokumentech. Botanické zahrady jsou institucemi, které se záchově genofondu dlouhodobě věnují.

Botanická zahrada v Dalovicích má své místo v systému botanických zahrad ČR, a v konzervaci genofondu domácích rostlin. Slouží již mnoho let k výuce žáků středních škol. Má potenciál stát se i významným alternativním turistickým cílem Karlovarského kraje. Proto by byla velká škoda, kdyby díky administrativním změnám i možnému nepochopení funkce a významu zahrady, došlo ke zmaření investic a úsilí pracovníků, kteří se na jejím budování podílí, ztrátě konzervovaného rostlinného materiálu a k případnému zániku zahrady.

Za radu Unie botanických zahrad.

RNDr. Pavel Sekerka

Prezident Unie botanických zahrad ČR

Vedoucí Průhonické botanické zahrady, Botanický ústav AV ČR, v.v.i.